

Зайко Л. Я. Етапи розвитку комунікативних можливостей людства. *Соціальні комунікації: теорія і практика сучасної науки* : Матеріали міжнародної науково-практичної конференції, м. Київ, 4–5 травня 2018 р. Київ : Таврійський національний університет імені В. І. Вернадського, 2018. С. 16–20.

Зайко Л. Я.,

асистент кафедри видавничої справи, редагування, основ журналістики та філології

Житомирський державний університет імені Івана Франка

ЕТАПИ РОЗВИТКУ КОМУНІКАТИВНИХ МОЖЛИВОСТЕЙ ЛЮДСТВА

Людство пройшло величезний історичний шлях у розвитку технічних можливостей комунікації – від передачі інформації через наскельний малюнок людини палеоліту до передачі інформації за допомогою Інтернет-ресурсів.

На початковому етапі прогресу людства – у період існування та розвитку первісної людини – зародження комунікаційних можливостей відбувається внаслідок необхідності пізнання навколишнього середовища та передачі інформації [1, с. 138]. В цей період відбувся перехід від піктографічного (малюнкowego) [4, с. 20] через етап виникнення ідеографічного письма [3, с. 6] до фонетичного письма, заснованого на азбуці [4, с. 21].

Важливим етапом становлення комунікативних можливостей людства є розвиток мовлення як основного комунікативного інструмента у різномірному спілкуванні соціальних суб'єктів. Мова є сутнісною ознакою культури та менталітету суспільства і чинить безпосередній вплив на суспільну свідомість, загалом на буття індивіду та соціуму.

Розвиток мовлення спричинив розвиток вміння людини фіксувати свої думки. Пам'ятками усної культури людства вважаються перекази, міфи, байки; письмова форма вимагала використання певних матеріальних носіїв інформації. Людство пройшло величезний етап розвитку писемності. Перші книги були рукописними. Складна технологія виготовлення та дороговизна рукописної

книги зумовлювало її ексклюзивність. Сучасна форма книги – кодекс – існує і досьогодні.

Винахід процесу книгодрукування Й. Гутенбергом дозволяє перейти до масового виготовлення книг. Як наслідок, друкована книга переходить у якість інструменту, який надає поштовх для культурного та освітнього розвитку людства. Цей технологічний процес згодом удосконалюється та розповсюджується світом.

Необхідність суспільства в поінформованості про події в різних сферах суспільного життя спричинила виникнення відповідних форм мас-медіа – періодичних видань. Першими періодичними виданнями були газетні видання [2, с. 468–470]. Зміни, які відбувалися у соціокультурній парадигмі суспільства, зумовили появу перших журналів [2, с. 472]. Винайдення способу фотографування дозволило удосконалити інформативність матеріалів, а також покращити художнє оформлення періодичних видань, відповідно, й посилити вплив їх наративу на аудиторію.

Також винайдення способу фотографування вплинуло й на такий винахід, як кіно у 1895 р. Історична подія – перший показ фільму – мала значний вплив на свідомість суспільства [5]. Винахід кінематографу суттєво збагатив можливість технічної фіксації історії людства.

У ХХ ст., до винайдення та масового розповсюдження телебачення, радіо застосовувалося з інформативною та пропагандистською метою. Блакитний екран набуває популярності серед людства згодом – у середині 50-х років. Телебачення стає всеохопним за можливостями впливу на аудиторію: вплив на дійсність соціуму, конструювання смислів, які подаються через телебачення аудиторії.

Розвиток технічних комунікативних засобів – мас-медіа, які передають масову інформацію до аудиторії спричиняє розвиток комунікативних можливостей тиражування та масового розповсюдження масової культури за допомогою мас-медіа, що призводить до культурного розквіту людства. Водночас від каналу інформації та розваги мас-медіа розвинулося до

політичного інституту, що значно підвищило його впливовість на суспільну свідомість.

Новітні технології (зокрема Інтернет) спровокували розвиток новітніх мас-медіа та, подекуди, відмову від попередніх видів, або склали їм значну конкуренцію (друкованим періодичним та неперіодичним виданням – газетам і журналами, книгам). Можливості доступу до інформації у людини значно розширилися.

Отже, за допомогою мас-медіа внутрішній світ людини наповнюється інформацією, яка доходить до нас з давніх-давен і різних культурних парадигм. Для захисту людської свідомості від перенасичення інформацією людині необхідні смислові фільтри для споживання різної медіа-продукції. Такі фільтри випрацьовує медіаграмотність, як протистояння великій кількості інформації та маніпулятивним впливам мас-медіа, та є важливою практикою виховання сучасних членів суспільства незалежно від віку та політичних, естетичних уподобань.

Список використаних джерел

1. Бромлей Ю. В., Подольный Р. Г. Создано человечеством. – Москва: Политиздат, 1984. 272 с.
2. Немировский Е. Л. Большая книга о книге : Справочно-энциклопедическое издание. Москва: Время, 2010. 1088 с.
3. Різник М. Г. Письмо і шрифт/за ред. В. І. Касіяна. Київ: Вища шк., 1978. 152 с.
4. Тимошик М. С. Історія видавничої справи. Вид. 2-ге. Київ: Наша культура і наука, 2007. 496 с.
5. Кракауэр З. Природа фильма. Реабилитация физической реальности/сокр. пер. с англ. Д. Ф. Соколовой. Москва: Искусство, 1974. 424 с.